

BANYABAŞI CAMİİ

(bk. KADI SEYFULLAH EFENDİ CAMİİ).

BAYAZIT, Erdem

(1939-2008)

Şair ve yazar, siyaset adamı.

18 Aralık 1939'da Maraş'ta doğdu. Asıl adı Adil Erdem'dir. Maliyede memur olan babası Ökkeş Tahsin Bey'in aile kökleri, Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran Seferi dönüşünde Doğubayazıt'tan getirilerek Maraş'ta iskân ettiği Bayazıtlılar'a dayanmaktadır. Annesi Şerife Hanım Ârifoğulları'ndandır. İlk ve orta öğrenimini babasının memuriyeti dolayısıyla bazı kesintiler dışında Maraş'ta tamamladı (1959). Önce İstanbul ve ardından Ankara Hukuk Fakültelerine devam ettiyse de (1959-1963) fakülteyi bitirmeden askere gitti. Askerlik dönüşü Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kaydoldu (1964). Buradaki öğrenciliği sırasında Millî Kütüphane'de süreli yayınlar şube müdür yardımcılığı ve Millî Eğitim Bakanlığı basın büro memurluğu gibi görevlerde bulundu. Mezuniyetinden sonra Maraş Lisesi'ne edebiyat öğretmeni tayin edildi (1971). İstanbul Türk Müsiki Devlet Konservatuarı'nda genel sekreterlik (1974), Kahramanmaraş İl Halk Kütüphanesi'nde müdürlük (1975), Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İnsan Gücü Eğitim Dairesi başkan yardımcılığı görevlerinin ardından memuriyetten ayrıldı. Devlet Planlama Teşkilâtı'nda sözleşmeli personel olarak çalıştı. 30 Kasım 1987 seçimlerinde Anavatan Partisi'nden Kahramanmaraş milletvekili seçildi. Millî Eğitim ve Çevre komisyonlarında görev aldı. 1991'de siyaseti bırakıp İstanbul'a yerleşti. 1995'te altı ay süreyle Yeni Parti İstanbul il başkanlığı, bir ara Demokrat Parti meclisinde üyelik yaptı. 5 Temmuz 2008'de İstanbul'da öldü ve Eyüp Kabristanı'nda gömüldü.

Erdem Bayazıt'ın çocukluk ve ilk gençlik yılları kışın Bayazıtlılar'dan Ahmed Paşa'dan kalan Maraş'ın Yörükselim mahallesindeki büyük konakta, yazları ise Güzlek ve Çağsak'taki yaylalarda doğayla iç içe geçmiş, daha ilkokul çağlarında iken dönemin popüler tarihî romanlarını okumuştur. Lisede Yusuf Ziya Beyzadeoğlu ve Mustafa Atatanır gibi öğrencilerine edebiyat zevki aşıl原因an öğretmenleri olmuş, ileride edebiyat dünyasında isim yapacak olan Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Alaeddin Özdenören ve Mehmet Akif İnan

gibi okul arkadaşlarıyla oluşturdukları bir edebiyat ortamı içinde bulunmuştur. Bu grup *Varlık*, *Yedi Tepe*, *Türk Düşüncesi*, *Büyük Doğu*, *Pazar Postası* gibi dergileri izlemiş, daha önce Nuri Pakdil tarafından çıkarılan okul dergisi *Hamle*'yi yeniden çıkarmış, *Gençlik* ve *Demokrasiye Hizmet* gibi mahallî gazetelerde sanat sayfaları hazırlamıştır. Bayazıt'ın ilk şiirleri adı geçen dergi ve gazete sayfalarıyla (1958) Şeref Turhan'ın *Maraşlı Şairler Antolojisi*'nde (1960) çıkmıştır. Üniversite yıllarında *Yeni İstiklâl* gazetesinin sanat sayfasında ve *Diriliş* dergisinde şiirleriyle görünmüş, 1968'de Nuri Pakdil'in yayımlamaya başladığı *Edebiyat* dergisinin kurucuları arasında yer almıştır. 1973'te neşredilen *Sebepe Ey* adlı ilk şiir kitabındaki kitlelere seslenen yüksek perdeli şiirleri okuyucular arasında yaygınlık kazanmıştır. Şehir yaşantısından bunalık çocukluğunun doğa ortamına çekilmek üzere döndüğü Maraş'ta bulunduğu bir sırada Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Mehmet Akif İnan ve Alaeddin Özdenören tarafından hazırlıkları tamamlanan *Mavera* dergisi ve Akabe Yayınları'nın idaresini üstlenmek üzere Ankara'ya çağırılmış, 1976-1984 yılları arasında dergi ve yayınevinin sahipliğini ve idaresini üzerine almıştır. 1979'da *Yeni Devir* gazetesinde köşe yazıları yazmaya başlayan şair, Ajans 1400'ü kuran film ekibiyle beraber savaş şartları içindeki Afganistan'a düzenlenen bir seyahate katılmış (1981), İran, Hindistan ve Pakistan'dan Afganistan içlerine kadar uzanan bu seyahatin izlenimlerini önce *Mavera* dergisinde yayımlamış, daha sonra *İpek Yolundan Afganistan'a* adlı eserinde toplamıştır (Ankara 1982). 1997'den itibaren köşe yazılarını *Yeni Şafak* gazetesinde sürdürmüş, Ak Radyo'da "Şiir, Yalnızca Şiir" adlı bir program hazırlayıp sunmuştur. Şiirleri hakkında "barbar güçlerin, teknolojinin yıktığı, Tanrı'dan kopardığı insanın mânevî kurtuluşunu arayan"; "çağı, makine uygarlığını ve değerlerini yargılayan"; "müslümanların

Erdem Bayazıt

emperyalizme baş kaldırmasını yansıtan" gibi değerlendirmeler yapılmıştır.

Erdem Bayazıt'ın şiirindeki anlam ilk olarak doğa etrafında öbekleşir. İçinde bir naiflik de taşıyan bu şiirler başlangıçta yüksek perdeli bir ses tonuyla konuşur; güneş, dağ, deniz gibi iri cüsseli imgelere yaslanır. Kitleler önünde seslendirilmeye yatkındır. Bazı imgeler ise savaş metaforu etrafında bir araya getirilmeye uygundur. Ancak bu şiirlerdeki savaş ve baş kaldırma poetik bir karakter taşır. Daha sonraki şiirlerinde bütün kabarmalar, fırtınalar, boğuşmalar Allah'ı anışta, kalbin ritminin evrendeki büyük ritimle buluşmasında anlamını bulur ve yatıştır. Dışa doğru atılma ve yükselme arzuları içe doğru bir derinleşmeye evrilir. Şiir bir çeşit duaya dönüşür: "Birden her yerde her şeyde içimizde kımlıdayan / Yürek vuruşlarıyla beliren zikir / Yeri ve göğü ve damarları dolduran / Ondan başka her şey yok olan yalan olan / rahman / ve rahim olan."

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından *İpek Yolundan Afganistan'a* adlı eserine basın ödülü (1982), *Risaleler* adlı kitabına şiir ödülü (1987) verilmiştir. 2003'te Strasbourg'da yapılan Türkçe'nin V. Uluslararası Şiir Şöleni'nde Yahya Kemal büyük ödülünü almıştır. Hakkında *Yedi İklim* dergisi bir özel sayı çıkarmış (Şubat-Mart 2008), Murat Turna tarafından yüksek lisans tezi hazırlanmıştır (İstanbul 2004). Bazı şiirleri Mevîüt Ceylan tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir. Bayazıt'ın şiirleri *Sebepe Ey* (Ankara 1973, 1979), *Risaleler* (İstanbul 1987), *Şiirler* (İstanbul 1992, 2014), *Gelecek Zaman Risalesi* (toplu şiirler) (İstanbul 1998) adlı kitaplarda toplanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, İstanbul 1978, s. 64; *Erdem Bayazıt Kitabı* (haz. D. Mehmet Doğan), Ankara 2009; *Erdem Bayazıt'a Armağan* (haz. Kenan Seyithanoğlu – Hüseyin Yorulmaz), İstanbul 2010; Murat Turna, *Erdem Bayazıt ve Şiiri*, İstanbul 2010; a.mlf., "Erdem Bayazıt'ın Şiir Dünyası", *Turkish Studies*, VII/4 (2012), s. 2993-3011; *Mavera'ya Hicret Eden Şair Erdem Bayazıt* (haz. Murat Kavak – Mustafa Doğan), İstanbul 2011; Hüseyin Yorulmaz, *Bir Neslin Ağabeyi Erdem Bayazıt*, İstanbul 2012; Hakan Sazyek, "Çağa Aykırı Bir Şair: Erdem Bayazıt", *Sombahar*, sy. 20, İstanbul 1993, s. 34-39; Âlim Kahraman, "Erdem Bayazıt'ın Şiiri: Yerden Göğe Doğru", *Yedi İklim*, sy. 215-216, İstanbul 2008, s. 28-30; M. Fatih Andı, "Beton Duvarlar Arasında Açan Çiçek: Modern Kentleşmeye Karşı Erdem Bayazıt'ın Şiiri", *FSM İlmî Araştırmalar: İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, sy. 1, İstanbul 2013, s. 79-92; "Bayazıt, Erdem", *TDEA*, I, 356; "Bayazıt, Erdem", *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, İstanbul 2003, I, 183-184.

ÂLİM KAHRAMAN